

Collegevoorstel OG

Zaak : Vrijlating giften in de Participatiewet

Zaaknummer : 1044221

gemeente **Oosterhout**

Datum: 24 april 2024	Initialen auteur: TKO	Bereikbaar: 14 0162
Status: Openbaar	Team: Sociaal Team Beleid	

Onderwerp:

Vrijlating giften in de Participatiewet

Geraadpleegde teams:

Sociaal Team Oosterhout

Communicatie: ja d.m.v.:

bekendmaking

Bijlagen:

- ☐ Brief door college
- ☒ Raadsinformatiebrief
- ☐ Brief beantwoording vragen ex art 39
- ☐ Raadsvoorstel
- ☒ Overige bijlagen:
Richtlijn B024
Motie gemeenteraad

Behandeling in / door:

Datum:

Aard behandeling:

☐ Raad

Portefeuillehouder

Van der Zanden

Geheimhouding op	Titel	Grondslag WOO	Tot wanneer

Wij verzoeken u om bij communicatie rondom deze aanvraag het zaaknummer 1044221 te vermelden.

COLLEGE VOORSTEL

Datum: 24 april 2024	Openbaar	Zaaknummer: 1044221
Onderwerp: Vrijlating giften in de Participatiewet		

Voorstel:

1. Richtlijn B024 vaststellen en hiermee in een beleidsregel bepalen dat:
  - de vrijlating voor ontvangen giften wordt verhoogd naar € 1.800 per kalenderjaar;
  - het ontvangen van boodschappen in beginsel geen invloed heeft op de hoogte van de uitkering.
2. De beleidsregel met ingang van 1 juli 2024 toe te passen.
3. De gemeenteraad met bijgaande brief te informeren

Samenvatting (circa 10 regels)

De uitvoering van de Participatiewet biedt het college op een aantal onderdelen de mogelijkheid om een eigen keuze te maken aan de wijze waarop hieraan invulling gegeven wordt. Voor een deel is deze invulling vastgelegd in richtlijnen die zijn opgenomen in de Schulinc Kennisbank Participatiewet. Een van de opgenomen richtlijnen heeft betrekking op de vrijlating van giften.

Met ingang van 1 januari 2022 heeft u bepaald dat giften tot een totaalbedrag van € 1.200 per jaar bij de bepaling van het recht op bijstand niet tot de middelen worden gerekend. Het ontvangen van giften tot dat bedrag heeft dus geen invloed op de bijstandsuitkering.

De laatste tijd zien we in het land dat er ook gemeenten zijn die de grens van de vrijlating van giften bepalen op € 1.800 per jaar. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen heeft de gemeenteraad op 7 november 2023 unaniem een motie aangenomen, waarbij het college wordt verzocht om te onderzoeken of de giftengrens in Oosterhout verhoogd kan worden naar € 1.800 per jaar.

Gelet op de brede wens van de gemeenteraad wordt nu voorgesteld de grens voor de vrijlating van giften in de Participatiewet te verhogen naar € 1.800 per kalenderjaar.

Juridisch kader (inclusief onderbouwing geheimhouding)

In artikel 31, lid 2, onderdeel m, van de Participatiewet, is het volgende bepaald: *“giften en andere dan de in onderdeel l bedoelde vergoedingen voor materiële en immateriële schade voor zover deze naar het oordeel van het college uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn”*

Met het vaststellen van een beleidsregel geeft het college uitleg en invulling aan het gestelde in artikel 31, lid 2, onderdeel m, van de Participatiewet

Aanleiding

Op 7 november 2023 is door de gemeenteraad een motie aangenomen waarin het college wordt verzocht om te onderzoeken of de grens voor de vrijlating van giften verhoogd kan worden tot € 1.800 per jaar. De aanleiding van deze motie was dat er een aantal gemeenten, waaronder gemeente Tilburg, is dat de giftengrens verhoogd heeft naar € 1.800 per jaar.

Naar aanleiding van deze door de raad unaniem aangenomen motie is de hoogte van de vrijlatingsgrens voor giften opnieuw tegen het licht gehouden. Gelet op de raadsbrede wens wordt voorgesteld de vrijlatingsgrens voor giften vast te stellen op € 1.800 per kalenderjaar. Als kanttekening moet wel worden gezegd dat de kans aanwezig is, dat deze vrijlatingsgrens weer op € 1.200 gesteld moet worden, als het wetsvoorstel 'Participatiewet in Balans' wordt aangenomen en inwerking treedt.

Welke data zijn gebruikt en op welke manier wordt de uitvoering gemonitord?

Er is geïnventariseerd bij verschillende gemeenten hoe omgegaan wordt met de vrijlating van giften. Uit een onderzoek van bijna 100 gemeenten verspreid over het land is naar voren gekomen dat ruim 60% een giftengrens van € 1.200 per jaar hanteert. Ongeveer 25% hanteert op dit moment een grens van € 1.800 per jaar. De resterende groep hanteert andere grenzen. Binnen West-Brabant hanteren op dit moment vrijwel alle gemeenten de grens van € 1.200. Er is (nog) geen gemeente die de grens van € 1.800 hanteert.

Welke externe belanghebbenden zijn betrokken en hoe is het proces gevoerd?

N.v.t.

Wat willen we gaan doen?

We komen tegemoet aan de raadsbrede wens om de grens voor de vrijlating van giften binnen de Participatiewet te verhogen naar € 1.800 per kalenderjaar.

Afweging van argumenten voor en tegen?

1. Argumenten voor:

1.1 Het vaststellen van een giftengrens geeft duidelijkheid aan de inwoners die een beroep moeten doen op bijstand op grond van de Participatiewet

Eind 2020 kwam de boodschappenaffaire van de gemeente Wijdmeren in het nieuws. In deze zaak vorderde de gemeente bijstand terug, omdat een uitkeringsgerechtigde structureel boodschappen ontving van haar moeder. Hoewel de zaak veel genuanceerder lag dan wat toen in de media kwam, ontstond er de nodige discussie over de verrekening van giften met een bijstandsuitkering. Hierbij kan overigens worden opgemerkt dat boodschappen formeel niet onder het begrip 'giften' vallen. De boodschappenaffaire leidde er toe dat de Tweede Kamer een motie aannam waarin de regering werd verzocht om voor mensen in de bijstand een landelijke vrijstelling van giften te realiseren van € 1.200 per jaar. Voor ons is dit toen aanleiding geweest om de grens voor de vrijlating van giften met ingang van 1 januari 2022 vast te stellen om € 1.200 per jaar.

1.2 De gemeenteraad heeft op 7 november 2023 unaniem een motie aangenomen over de verhoging van de giftengrens naar een bedrag van € 1.800 per jaar.

De afgelopen tijd hebben verschillende gemeenten de grens voor de vrijlating van giften in de Participatiewet verhoogd naar € 1.800 per kalenderjaar. Dit was voor de gemeenteraad aanleiding om

via een motie het college de verzoeken om ook in Oosterhout de grens voor de vrijlating van giften te verhogen naar € 1.800. Deze motie is unaniem aangenomen. Er is dus breed draagvlak om de grens voor vrijlating van giften te verhogen.

1.3 Door giften tot een bepaalde hoogte vrij te laten wordt bevorderd dat inwoners die een beroep moeten doen op de bijstand ook ondersteuning kunnen krijgen van hun netwerk

Als een inwoner vraagt om ondersteuning binnen het sociaal domein komt ook aan de orde of de inwoner ondersteuning kan vinden binnen zijn eigen netwerk. Als er vanuit het netwerk dan (beperkte) financiële ondersteuning wordt verleend, is het vreemd als dit dan direct op de bijstandsuitkering in mindering gebracht wordt. Dit was in de Algemene Bijstandswet (ABW, de vroege voorloper van de Participatiewet) het argument om een bepaling op te nemen dat giften in beperkte mate vrij gelaten konden worden. In de toelichting op de wet was hierover destijds het volgende opgenomen: *“Door giften niet in aanmerking te nemen als middelen wordt voorkomen dat het bestaan van de ABW als algemene voorziening van overheidswege een ontmoediging vormt voor de vrijgevigheid van instellingen of personen. Bovendien wordt zodoende de bijstandsgerechtigde het materiële en immateriële voordeel van die vrijgevigheid gegund, zoals ook degenen die niet op bijstand aangewezen zijn van een gift kunnen profiteren. Gezien het minimumbehoefte-karakter van de bijstandswet kan de vrijlating niet onbeperkt zijn.”*

2. Argumenten tegen:

2.1 Er ligt een wetsvoorstel waarin in de Participatiewet een giftengrens van € 1.200 per kalenderjaar wordt opgenomen.

Het kabinet wil de Participatiewet op een groot aantal onderdelen wijzigen. Het wetsvoorstel 'Participatiewet in Balans' ligt voor advies bij de Raad van State. In dit wetsvoorstel wordt de huidige bepaling over de vrijlating van giften gewijzigd en wordt de bepaling opgenomen dat giften in ieder geval tot € 1.200 vrijgelaten worden.

In de toelichting bij het wetsvoorstel 'Participatiewet in Balans' wordt uitgebreid ingegaan op de vrijlating van giften. Ten aanzien van het eventueel hoger vaststellen van de vrijlatingsgrens voor giften door het college is het volgende opgenomen: *“In de memorie van toelichting is aangegeven dat op individuele basis hogere giften buiten beschouwing gelaten kunnen worden. Hieruit volgt dat er geen ruimte is voor vaste hogere grensbedragen.”*

Verder staat er in de toelichting: *“In onderdeel m wordt voor giften voorgesteld dat deze tot in ieder geval € 1.200 worden vrijgelaten. Hierdoor wordt enerzijds het netwerk van de bijstandsgerechtigde de mogelijkheid gegeven de bijstandsgerechtigde binnen met bijstandsverlening verenigbare marges via een gift te ondersteunen, zonder dat hieraan bijstandsrechtelijke consequenties verbonden zijn. Er wordt een maximumbedrag opgenomen, gelet op het minimumbehoefte-karakter van de bijstand. Het opnemen van een bedrag biedt de bijstandsgerechtigde rechtszekerheid. Giften blijven tot in ieder geval € 1.200 per kalenderjaar buiten beschouwing. Voor giften die boven deze vrijlatingsgrens uitkomen, zal het college een afweging moeten maken of de bedragen nog verantwoord zijn met het oog op bijstandsverlening.”*

Uit de toelichting van het wetsvoorstel Participatiewet in Balans blijkt dus dat het niet de bedoeling is van het kabinet om gemeenten de ruimte te geven om het standaard bedrag voor de vrijlating van giften hoger vast te stellen dan € 1.200 per kalenderjaar. Het gaat natuurlijk nog maar om een wetsvoorstel dat voor advies bij de Raad van State ligt. Nog niet is duidelijk of de Raad van State hier in zijn advies op in zal gaan. Verder is ook nog niet duidelijk wat een nieuw kabinet met het wetsvoorstel zal doen.

2.2 Niet bekend is welke gevolgen de verhoging van de vrijlatingsgrens heeft voor de duur van de bijstandsafhankelijkheid

Uitgangspunt is dat een bijstandsuitkering een tijdelijk karakter heeft en dat inwoners die een beroep moeten doen op bijstand weer zelf in hun inkomen kunnen voorzien. Mogelijk heeft verruiming van de vrijlatingsgrens effecten op de uitstroomkans. Er zijn hierover echter geen verdere gegevens bekend, zodat niet duidelijk is of de verhoging van de giftengrens invloed heeft op de bijstandsafhankelijkheid en dit tot een langere beroep op bijstand leidt.

Wat mag het kosten en waar gaan we het van betalen?

Er zijn geen gegevens beschikbaar over het aantal keer dat het ontvangen van een gift aanleiding is geweest om een verlaging van de uitkering toe te passen. Als het de afgelopen jaren al voorgekomen is, is dit zeer incidenteel geweest. De verhoging van de standaardvrijlating heeft dan ook geen of geringe financiële consequenties.

Risico's?

In het wetsvoorstel 'Participatiewet in Balans' is opgenomen dat de grens voor vrijlating van giften wordt vastgesteld op in ieder geval € 1.200 per kalenderjaar. De wetgever gebruikt hierbij de omschrijving 'in ieder geval' omdat de gemeente ruimte krijgt om in individuele omstandigheden een hogere vrijlating toe te passen. In de toelichting van het wetsvoorstel is aangegeven dat 'in ieder geval' niet betekent dat de gemeente de ruimte heeft om het bedrag hoger vast te stellen dan € 1.200. Op dit moment is niet te zeggen welke maatregelen het Rijk neemt als gemeenten na de invoering van de wetswijziging toch een hogere vrijlatingsgrens hanteren.

Als we nu de vrijlatingsgrens vaststellen op € 1.800 per kalenderjaar bestaat er een risico dat we deze grens na de invoering van de wet 'Participatiewet in Balans' weer moeten verlagen naar € 1.200.

Communicatie

Kernboodschap:

Het college heeft besloten om de grens voor de vrijlating van giften in de Participatiewet te verhogen naar € 1.800 per kalenderjaar. Op dit moment is deze grens € 1.200. Voor personen die een bijstandsuitkering ontvangen betekent dit dat giften tot een bedrag van € 1.800 per kalenderjaar geen invloed hebben op het recht op bijstand.